

بیمه مهریه، نفقه واجرت المثل

تالیف

اکرم اکبری

انتشارات قانون یار

۱۳۹۶

سرشناسه	: اکبری، اکرم، ۱۳۶۲ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بیمه مهریه، نفقه واجرت‌المثل / تألیف اکرم اکبری.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۴ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۶۵-۷
وضعیت فهرست نویسی	: قیبا
یادداشت	: کتابنامهص. ۹۷-۱۰۴: همچنین به صورت زیر نویس.
موضوع	: مهر (حقوق مدنی) -- ایران
موضوع	: Bride price -- Iran
موضوع	: نفقه -- ایران
موضوع	: Support (Domestic relations) -- Iran
موضوع	: نفقه (فقه)
موضوع	: (Support (Domestic relations law, Islamic
موضوع	: اجرت‌المثل
موضوع	: Adequate payment*
موضوع	: بیمه -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Insurance -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: زناشویی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Marriage law -- Iran
موضوع	: امور مالی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Finance -- Law and legislation -- Iran
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ الف۷۷۵۰/۹ KMH۵۵۰
رده بندی دیویی	: ۵۵۰۱۶/۳۳۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۰۴۲۲۲

انتشارات قانون یار

بیمه مهریه، نفقه واجرت المثل

تألیف: اکرم اکبری

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: 978-600-8796-65-7

مرکز پخش: تهران. میدان انقلاب. کارگر جنوبی. خ روانمهر. پ. ۱۵۲

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	فصل اول
۱۱	کلیات
۲۳	فصل دوم
۲۳	بیمه
۳۷	فصل سوم
۳۷	بیمه مهریه
۶۳	فصل چهارم
۶۳	بیمه نفقه
۷۹	فصل پنجم
۷۹	بیمه اجرت المثل
۹۸	منابع

تقدیم به:

پدر و مادر عزیز و همسر گرامیم، که صبورانه مرا یاری دادند.

مقدمه

امروزه جوامع بشری بیش از پیش به اهمیت و استحکام بنیان خانواده در سلامت جامعه پی برده اند، اهمیت این موضوع از آن جهت است که خانواده رکن اساسی و ریشه ای هر جامعه می باشد که سلامت آن اثر مستقیم در سلامت و موفقیت در سطح اجتماع دارد. از این رو قدرت ها برای حفظ این نهاد به دنبال راه حل های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و حقوقی می باشند که در سایه آن بتوان دوام و امنیت خانواده را تضمین نمود، در دین اسلام از همان ابتدا به موضوع خانواده، زن و مرد، که ارکان اصلی خانواده هستند بسیار توجه شده است به همین دلیل تکالیفی که زن و شوهر نسبت به یکدیگر برای رسیدن به آرامش و تعالی نیاز دارند را معرفی و تبیین نموده و آنها را ملزم به رعایت آن کرده است، از حقوق زوج تمکین زوجه و از حقوق زوجه که باید زوج آن را ادا نماید می توان از مهریه و نفقه و اجرت المثل و نحله نام برد. که اصطلاحاً از آن به عنوان حقوق مالی زوجه یاد می کنیم. مهریه و نفقه در ایام زوجیت و اجرت المثل و نحله پس از طلاق به زوجه تعلق می گیرد و از حقوق مالی زوجه محسوب می گردد که جنبه حمایتی دارد، امروزه پرداخت حقوق مالی زوجه در اغلب موارد با موانعی روبرو شده است. بنا به نظر جامعه شناسان در مورد مهریه (در عصر کنونی میزان مهریه در حال افزایش است که این امر پیامد های نامطلوبی همچون تغییر در نوع همسرگزینی، کاهش نرخ ازدواج و ایجاد خصومت و دشمنی و احتمال سوداگری و... در پی خواهد داشت).^۱

این مسائل موجب سیاست گذاری های جدید از طرف قوه مقننه جهت تسهیل پرداخت مهریه شده است، از جمله: (تعیین سقف ۱۱۰سکه به عنوان مهریه)^۱، (جایگزینی کلمه عندالاستطاعه به جای عندالمطالبه در عقد نامه ها)^۲. همچنین (در سال ۱۳۷۵ از سوی شرکت بیمه ایران شرایط بیمه مهریه که پرداخت آن به زوجه مشروط به وقوع طلاق و مرگ زوج بود طرح شد).^۳ که مورد استقبال قرار نگرفت. اما بیمه مهریه، نفقه و اجرت المثل را می توان یکی از راه حل هایی دانست که شاید بتواند، ابزاری باشد. تا به خانواده و جامعه اسلامی جهت انجام حقوق و تکالیف به موقع و از بین بردن مشکلات کنونی از آن استفاده نمود. به دلیل

اینکه در جامعه اسلامی قوانین نیز باید مورد تایید شارع و در راستای عمل به اسلام باشد، بررسی جواز حقوق مالی زوجه از دیدگاه اسلام ضروری به نظر می‌رسد.

فصل اول

کلیات

خانواده سالم اساس یک جامعه سالم می باشد. اگر خانواده دچار انحطاط و ناامنی شود جامعه نیز به این بلا دچار می گردد. در قرآن و سنت به اهمیت نقش زن و مرد در ایجاد آرامش در خانواده اشاره شده و با بیان حقوقی که زن و شوهر نسبت به هم دارند به رعایت آنها سفارش زیادی نموده تا با رعایت آن، در جهت رشد و تعالی یکدیگر بکوشند.

اما از حقوقی که می توان از آنها نام برد حقوقی هستند که جنبه ی مالی دارد و موجب تامین زن توسط شوهر از جهت مادی و روانی می گردد. مهریه و نفقه در ایام زوجیت و اجرت المسمی و اجرت المثل و نحله پس از طلاق قابل پرداخت می باشد. اما امروزه گاهی بنابه دلایلی امکان پرداخت و دریافت آن وجود ندارد و یا دشوار است. به همین دلیل ایده جدیدی به عنوان بیمه مهریه مطرح شده است که در رویه شرکت های بیمه ایران، بیمه تشکیل سرمایه یا پس انداز برای مهریه نوعی سرمایه گذاری به نفع شوهر و زن است زن ذی نفع و شوهر نیز نفع می برد زیرا به همان میزان که مهریه به زن پرداخت می شود ذمه شوهر بری می گردد اما این نوع بیمه نوعی انتقال دین است و بیمه ضامن عهده شوهر در صورت مرگ و طلاق است^۱ این مسئله مطرح می گردد که بیمه کردن مهریه به چه اندازه با موازین فقهی سازگار است؟ و آیا می توان سایر حقوق مالی زوجه را چون نفقه و اجرت المثل بیمه کرد؟.

در این نوشتار با بررسی قرار داد ها، عقد بیمه و تمایز آن با عقود دیگر را تعریف کرده و به معرفی مهریه و نفقه و اجرت المثل می پردازیم و با تبیین این موارد قواعد بیمه را بر مهریه و نفقه و اجرت المثل تطبیق می دهیم و نقش آن را در جلوگیری از فروپاشی خانواده در دادگاه ها را بیان می نماییم و ثابت خواهیم کرد که قواعد فقه اسلامی و حقوق موضوعه ی ایران شامل این بیمه می گردد یا خیر؟

بحث از خود عقد بیمه پیشینه ای دیرینه دارد ولی ما در این کتاب می خواهیم یکی از مصادیق آن را که تاکنون مورد بحث قرار نگرفته است مورد بررسی و تحقیق قرار دهیم البته در این زمینه تاکنون کتاب و مقاله ای در خور توجه به رشته تحریر در نیامده است، ضمن آنکه در

---

^۱قاسم زاده، سیدمرتضی؛ بیمه مهر و لزوم تبیین و بازنگری و اصلاح ساختار آن، مجله پژوهش های حقوقی، موسسه مطالعات و

کتابهای حقوقی، قواعد کلی (معاملات) مورد بحث قرار گرفته است و در کنار آن حقوق خانواده تشریح شده است، امید این داریم که این کتاب مورد استفاده دانشجویان، اساتید و قضات دادگاه قرار گیرد.

۱-۱- مفاهیم

۱-۱-۱- بیمه

نو بودن کلمه بیمه و رواج آن در دو قرن اخیر موجب شده تا فرهنگ نام نویسان به این امر اذعان کرده و آن را واژه ای جدید در قرن اخیر بدانند و تنها به معانی کاربردی و اصطلاحی آن پردازند.

در فرهنگ نامه دهخدا بیمه را واژه ای هندی می داند که از بیم گرفته شده و (ضمانت مخصوص از جان و مال که در تمدن جدید رواج یافته است. این طور که برای شخص مال یا مبلغی به شرکت بیمه ارائه می دهند در صورت اصابت خطر بر جان و مال شرکت مبلغی را که مقدار آن از اول معلوم بوده در جهت جبران آن خسارت می دهد).^۲

(در عربی نیز بیمه به معنای تامین از ماده امن یعنی امنیت دادن می باشد، به معنای آرامش روحی و زوال خوف برگرفته شده است چنانکه در تاج العروس: ۱۲۴)، (امنه تامینا وائمنه واستامنه) آمده است که همگی به یک معنایند. و در قرآن کریم آمده است: (مالنالا تامنا علی الیوسف) (رب الجعل هذا البلد آمنا)^۳ به طور کلی عقد بیمه از نظر اصطلاحی آن، نوعی معامله و قرارداد است که (تعهداتی را برای طرفین قرار داد بیمه الزامی می سازد و امروزه نقش مهمی در توسعه اقتصادی و اجتماعی ایفا می کند بین معنای اصطلاحی بیمه

که نوعی تامین و تعهد در پرداخت خسارت است با معنای لغوی آن قرابت دارد).^۴

^۲ قاضی، عبدالحلیم، بیمه و احکام اسلامی، قسمت اول، مجله ندای اسلام فقه و افتاء، پورتال مقالات علوم انسانی، ص ۴
^۳ عادل اردبیلی، سهیلا، حسنی، زهرا، بررسی ماهیت فقهی بیمه، مجله تخصصی فقه و مبانی حقوق واحد بابل، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، بی تا، صفحه ۱۶۸

